

Analiză comparativă a cheltuielilor agroalimentare între diferite grupuri sociale

Comparative analysis of agri-food expenditure between different social groups

Alexandra-Mihaela Mihalache¹

¹ Faculty of Agri-food and Environmental Economics, Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Romania; mihalachealexandra20@stud.ase.ro

Rezumat: Această lucrare prezintă o analiză comparativă a cheltuielilor pentru produsele agroalimentare între diferite grupuri sociale la nivel național, utilizând date statistice furnizate de Institutul Național de Statistică. Cheltuielile pentru produsele agroalimentare reprezintă o componentă cheie a bugetului fiecărui individ și totodată reflectă nivelul de trai al populației și a diferitelor grupuri sociale. Gospodăriile pot avea niveluri diferite de cheltuieli pentru produsele agroalimentare în funcție de venituri, mediul de proveniență, dar și ocupație. Scopul lucrării este de a identifica variațiile semnificative în comportamentul diferitelor grupuri sociale din România cu privire la cheltuielile pentru produse agroalimentare cât și factorii care influențează aceste diferențe. Această cercetare are implicații în înțelegerea comportamentului de consum în contextul socio-economic în dinamică.

Cuvinte cheie: cheltuieli; produse agroalimentare; categorii sociale, comportament

Abstract: This paper presents a comparative analysis of agri-food expenditures between different social groups at national level, using statistical data provided by the National Institute of Statistics. Expenditure on agri-food is a key component of each individual's budget and at the same time reflects the standard of living of the population and different social groups. Households may have different levels of expenditure on agri-food products depending on their income, background and occupation. The aim of the paper is to identify significant variations in the behavior of different social groups in Romania with respect to agri-food expenditure and the factors influencing these differences. This research has implications for understanding consumption behavior in a dynamic socio-economic context.

Keywords: expenditure; agri-food products; social categories, behavior

Clasificare JEL: D01, D12, E21

Clasificare REL: 15A

Introducere

În contextul dezvoltării socio-economice contemporane care este într-o continuă schimbare, comportamentul de consum al produselor agroalimentare reprezintă un subiect important cu privire la metodele decizionale ce pot fi luate în domeniul agroalimentar și economic. O componentă cheie a bugetului gospodăriilor este reprezentat de cheltuielile aferente

achiziționării de produse agroalimentare. Această componentă poate reflecta nivelul de trai al populației în termeni largi, dar și nivelul de trai aferent diferitelor categorii sociale. Economia în tranziție a României și cu variații semnificative a valorilor cheltuielilor din perspectiva diferitelor grupuri sociale depinde de analize ce pot oferi perspective valoroase asupra discrepanțelor socio-economice dar și soluții în eradicarea factorilor determinanți ai discrepanțelor.

Lucrarea explorează o analiză comparativă a cheltuielilor pentru produsele agroalimentare între diverse grupuri sociale, utilizând abstractizări proprii pe baza datelor furnizate de Institutul Național de Statistică (INS). Studiul urmărește examinarea distribuției cheltuielilor în funcție de variabile precum venitul, ocupația și mediul de rezidență, identificând totodată variațiile semnificative în comportamentul de consum al românilor și creionând factorii determinanți care stau la baza acestor variații.

Pentru dezvoltarea unor strategii comerciale adecvate dar și pentru formularea de politici publice eficiente, înțelegerea acestor dinamici este esențială. Analiza poate oferi o perspectivă despre nivelul de acces la produse agroalimentare și impactul socio-economic al cheltuielilor agroalimentare asupra diferitelor categorii sociale.

Lucrarea este structurată astfel încât să ofere o imagine clară și cuprinzătoare a modului în care diferitele clase și grupuri sociale din România aleg să aloce resursele lor bugetare în ceea ce privește consumul de produse agroalimentare. Prima parte a lucrării prezintă descrierea metodologiei aplicate în colectarea și analiza datelor, urmată de secțiunea de analiză propriu-zisă și rezultatele în urma analizei. Lucrarea se încheie cu o serie de concluzii și recomandări menite să sprijine o abordare holistă a provocărilor legate de cheltuielile agroalimentare. Prin abordarea sa, această lucrare contribuie la vizualizarea și înțelegerea tiparelor de comportament al consumului alimentar în România, oferind o bază pentru analize ulterioare care pot ajuta la reducerea inegalităților și promovarea unui consum durabil.

I. Metodologia cercetării.

Metodologia acestei cercetări este bazată pe analiza datelor statistice furnizate de Institutul Național de Statistică (INS) pe un orizont de timp cuprins între anii 2002-2022. Scopul principal al analizei este de a identifica variații și corelații în comportamentul de consum agroalimentar între diferite grupuri sociale din România. Astfel, au fost selectați și analizați mai mulți indicatori, care ulterior au fost abstractizați în scheme vizuale pentru a oferi o imagine clară și comprehensivă a cheltuielilor agroalimentare.

Sursele de date pe baza cărora au fost făcute schematizările includ structura cheltuielilor totale de consum, descompuse pe categorii de cheltuieli și grupuri sociale, precum și pe medii de rezidență (urban și rural). Totodată, sunt incluse date despre cheltuielile destinate achiziției de produse agroalimentare defalcate pe principalele categorii sociale precum salariați, patroni, lucrători pe cont propriu în activități neagricole, agricultori, șomeri și pensionari incluzând desigur și componenta mediului de rezidență pentru a putea înțelege

mai bine variațiile cheltuielilor pentru mediul urban și mediul rural. Un alt set de date utilizate exprimă prețurile medii anuale la câteva dintre cele mai importante produse agricole vândute în piețe agroalimentare și oboare corelate cu veniturile gospodăriilor pentru a oferi un context asupra puterii de cumpărare a produselor agroalimentare.

Realizarea analizei a constat în extragerea și prelucrarea seturilor de date, abstractizând și schematizând ulterior datele pentru a identifica tendințele și schimbările în comportamentul de consum agroalimentare pe un orizont de timp dat. În ceea ce privește analiza propriu-zisă, accentul a fost pus pe interpretarea dinamicii indicatorilor furnizați de Institutul Național de Statistică (INS), folosind vizualizări grafice. Aceste vizualizări ajută la identificarea tiparelor de consum și oferă suport vizual pentru interpretările și concluziile studiului.

Această abordare metodologică asigură validitatea și fiabilitatea rezultatelor obținute, permițând o mai bună înțelegere a comportamentului de consum agroalimentar în România. Astfel, cercetarea contribuie la evidențierea factorilor care influențează cheltuielile pentru produsele agroalimentare și oferă o bază solidă pentru formularea de politici publice și strategii comerciale adaptate nevoilor grupurilor sociale.

2. Analiza și rezultatele cercetării

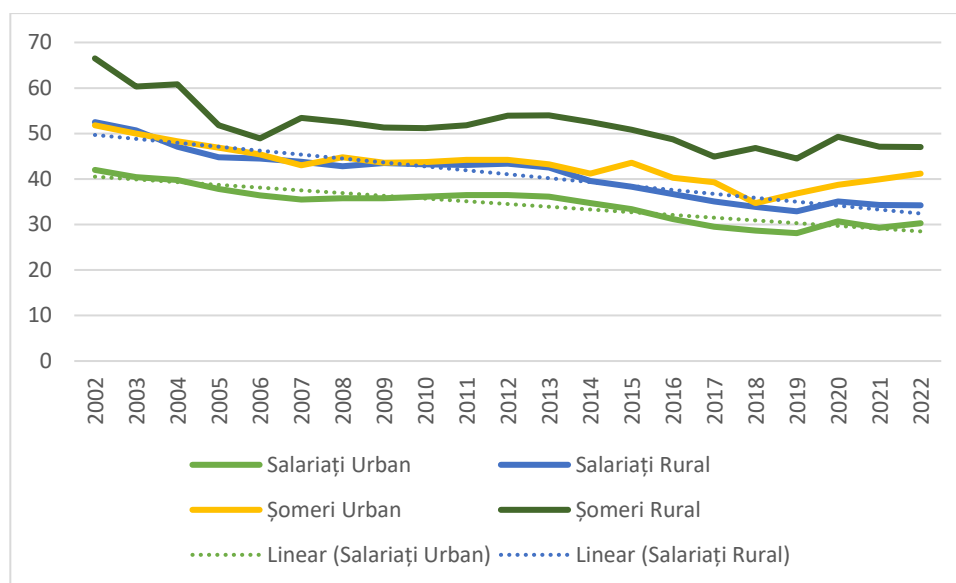

Figura 1: Reprezentare grafică a cheltuielilor cu produse agroalimentare a salariaților din mediile urban și rural, comparate cu cele ale șomerilor din mediile urban și rural

Sursa: Schematizare proprie bazată pe prelucrarea surselor din baza de date Tempo Online, INSSE

Figura 1 ilustrează cheltuielile cu produse agroalimentare defalcate în 4 grupe, pentru a putea vedea variațiile valorilor în dinamică. Cele 4 grupe sunt reprezentate de salariați din mediul urban, respectiv rural și șomeri din mediul urban respectiv rural. Au fost alese a fi comparate cele 2 grupuri distincte, salariați și șomeri tocmai pentru a putea vedea diferențele dintre aceste 2 grupuri aflate în antiteză. Figura relevă faptul că șomerii din mediul rural sunt categoria ce are cele mai mari cheltuieli cu produsele agroalimentare, urmată de șomerii din

mediul urban, diferența dintre cele două fiind de 17%, calculată ca medie pe toți anii analizați. Pentru orizontul de timp 2002-2022, cheltuielile celor 4 grupuri au tendința de scădere, însă privind în detaliu, pentru ultimii 4 ani din orizontul de analiză există o tendință de creștere a cheltuielilor cu produse agroalimentare a salariaților din mediile urban și rural.

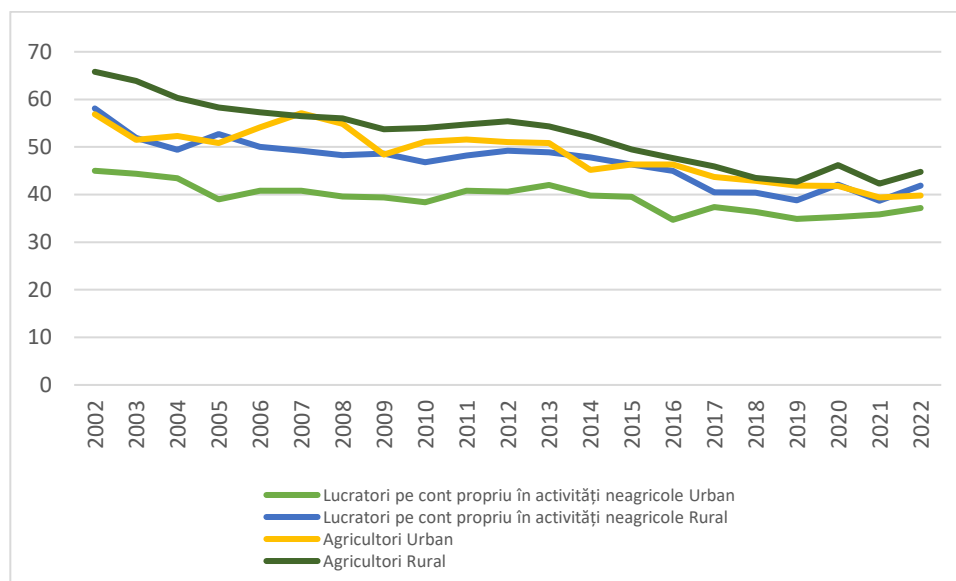

Figura 2: Reprezentare grafică a cheltuielilor cu produse agroalimentare a lucrătorilor în activități neagricole din mediul urban și rural comparate cu cele ale agricultorilor din mediul urban, respectiv rural

Sursa: Schematizare proprie bazată pe prelucrarea surselor din baza de date Tempo Online, INSSE

În figura 2 au fost analizate cheltuielile cu produse agroalimentare a 4 grupuri alese. Scopul este de a vedea diferențele de cheltuieli agroalimentare între cele 2 categorii distincte: lucrători în activități neagricole și agricultori. Schema surprinde cel mai crescut nivel al cheltuielilor aparținând agricultorilor din mediul rural la o diferență de 6% (calculată ca medie pe anii de referință) de agricultorii din mediul urban. Un aspect care atrage atenția este acela că agricultorii din mediul urban au avut cheltuieli agroalimentare record în anul 2007, cu 12% mai mari față de anul precedent. Nivelul mare al cheltuielilor din anul 2007 pentru agricultorii din mediul urban poate fi datorat secetei severe din acel an. Este observată o tendință de scădere a cheltuielilor în dinamică. Un an important de menționat este anul 2020, când cheltuielile tuturor categoriilor au avut o creștere bruscă, datorită perioadei de pandemie.

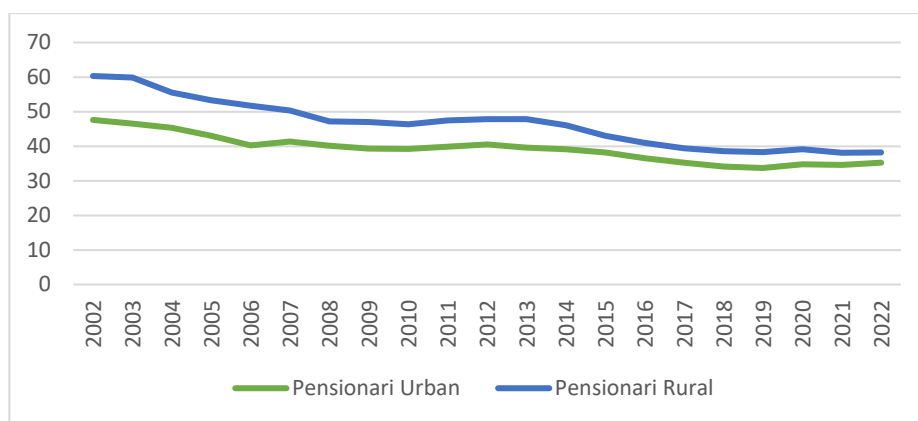

Figura 3: Reprezentare grafică a cheltuielilor cu produse agroalimentare a pensionarilor din mediul rural comparate cu cele ale pensionarilor din mediul rural

Sursa: Schematizare proprie bazată pe prelucrarea surselor din baza de date Tempo Online, INSSE

Figura 3 ilustrează tendința de scădere a cheltuielilor cu produse agroalimentare a pensionarilor din mediile rural și urban. Începutul perioadei a marcat o diferență semnificativă între cele 2 grupuri, cheltuielile pensionarilor din mediul rural fiind cu 27% mai mari în anul 2002. În anul 2022, diferența este de doar 8 procente, cheltuielile pensionarilor din mediul rural fiind în continuare mai mari.

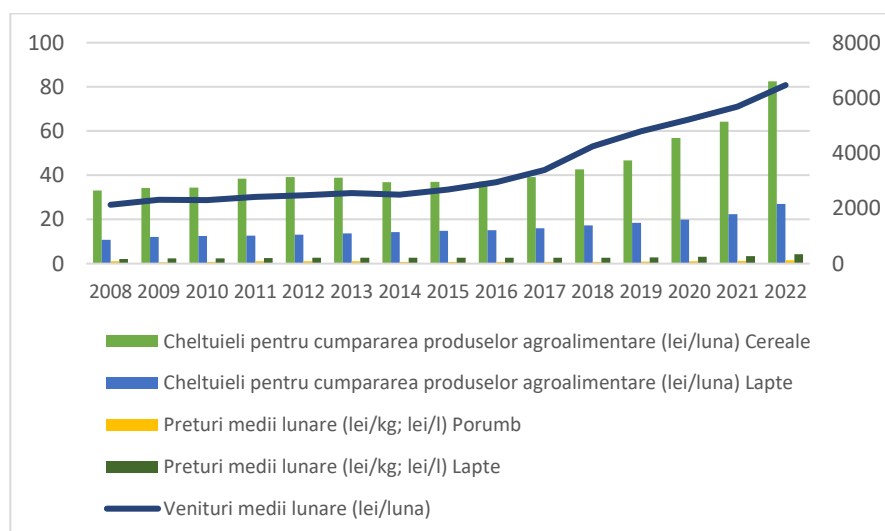

Figura 4: Reprezentare grafică a cheltuielilor cu produse agroalimentare (cereale și lapte) exprimate în lei/lună comparate cu prețurile aferente acestor produse și veniturile medii lunare exprimate în lei/lună

Sursa: Schematizare proprie bazată pe prelucrarea surselor din baza de date Tempo Online, INSSE

Figura 4 ilustrează o comparație între cheltuielile tuturor românilor pe cereale și lapte, atașând totodată în schemă și prețurile acestora cu veniturile medii lunare ale populației. Se poate observa că, deși au existat tendințe clare de scădere a valorilor cheltuielilor cu produse agroalimentare în totalul tuturor cheltuielilor pe care românii le au, izolând produsele

cerealiere și lactatele, sunt observate creșteri ale cheltuielilor propriu-zise cu aceste tipuri de produse agroalimentare, direct proporționale cu creșterea veniturilor populației.

Concluzii

Analiza cheltuielilor agroalimentare la nivel național pentru perioada 2002-2022 dezvăluie aspecte esențiale privind comportamentul de consum al diferitelor grupuri sociale. Deși valorile cheltuielilor cu produsele agroalimentare au scăzut în totalul cheltuielilor gospodăriilor, cheltuielile pentru produse agroalimentare tind să crească. Această creștere poate fi datorată creșterii veniturilor populației, care le permite românilor să cheltuiască mai mult fie pe cantități mai mari ale produselor, fie le permite să opteze pentru produse de o calitate superioară.

Disparitățile dintre grupurile sociale sunt evidente în prima parte a analizei: șomerii din mediul rural cheltuiesc mai mult pe produse agroalimentare decât cei din mediul urban, dat fiind contextul unei economii cu acces limitat la alte bunuri și servicii. În ceea ce privește cheltuielile lucrătorilor din activități agricole și neagricole, agricultorii din mediul rural au înregistrat cele mai mari cheltuieli agroalimentare, acest lucru subliniind importanța alimentelor în bugetul acestor categorii sociale. Creșterea cheltuielilor cu produse agroalimentare specifice cum ar fi cerealele sau laptele, corelată cu creșterea veniturilor românilor sugerează o schimbare în comportamentul de consum. Românii par să investească mai mult în alimente de bază de calitate, ceea ce reflectă creșterea puterii de cumpărare. Aceasta tendință generală de îmbunătățire a calității vieții are implicații importante pentru politicile economice și sociale, subliniind necesitatea asigurării cu produse agroalimentare de calitate pentru toate categoriile sociale ale României.

Referințe bibliografice

References

1. Baza de date INSSE, 2024, accesibil la <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>
2. <https://jurnalul.ro/stiri/observator/seceta-din-2007-mai-rea-ca-in-a-128-153-46-98417.html>
3. Popescu Agatha, THE AVAILABILITY FOR CONSUMPTION AND THE EXPENSES FOR PURCHASING AGRI-FOOD PRODUCTS IN ROMANIA IN THE PERIOD 2014-2019 (Vol. 10 no 2 / 2021 Annals series on Agriculture, Silviculture and Veterinary Medicine Sciences)

Anexe

Tabelul 1: Tabel centralizator pentru datele cheltuielilor pe produse agroalimentare defalcate pe categorii sociale și medii de rezidență (abstractizare proprie)

Anul	Salariați		Lucrători pe cont propriu în activități neagricole		Agricultori		Șomeri		Pensionari	
	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
2002	42	52.5	45	58.1	56.9	65.8	51.8	66.5	47.6	60.3
2003	40.4	50.7	44.4	51.9	51.5	63.9	50	60.3	46.5	59.9

2004	39.8	47.1	43.4	49.4	52.3	60.3	48.3	60.8	45.3	55.5
2005	37.8	44.8	39	52.7	50.8	58.3	46.9	51.8	43	53.3
2006	36.4	44.5	40.8	50	54.1	57.3	45.4	48.9	40.2	51.7
2007	35.5	43.8	40.8	49.2	57.1	56.5	43	53.4	41.3	50.3
2008	35.8	42.8	39.6	48.3	54.9	56	44.8	52.5	40.1	47.2
2009	35.8	43.5	39.4	48.6	48.4	53.7	43.6	51.3	39.3	47
2010	36.1	43.2	38.4	46.8	51.1	54	43.7	51.2	39.2	46.3
2011	36.5	43.1	40.8	48.2	51.6	54.7	44.2	51.8	39.9	47.5
2012	36.5	43.4	40.6	49.2	51	55.4	44.2	53.9	40.5	47.8
2013	36.1	42.5	42	48.9	50.8	54.3	43.2	54	39.6	47.8
2014	34.7	39.6	39.8	47.8	45.2	52.2	41.2	52.5	39.1	46.1
2015	33.4	38.3	39.5	46.3	46.3	49.5	43.6	50.8	38.2	43
2016	31.2	36.7	34.7	45	46.3	47.7	40.3	48.7	36.5	41
2017	29.5	35.1	37.4	40.5	43.7	45.9	39.3	44.9	35.2	39.4
2018	28.7	33.9	36.4	40.4	42.9	43.5	34.7	46.8	34.1	38.6
2019	28.1	32.9	34.9	38.8	41.9	42.7	36.8	44.5	33.7	38.3
2020	30.7	35.1	35.3	42.1	41.8	46.2	38.7	49.3	34.8	39.1
2021	29.3	34.3	35.8	38.7	39.4	42.3	39.9	47.1	34.6	38.1
2022	30.3	34.2	37.2	41.9	39.8	44.8	41.2	47	35.2	38.2

Tabelul 2: Tabel centralizator pentru datele cheltuielilor pe produse agroalimentare (cereale și lapte) și prețurile acestora corelate cu veniturile medii lunare (abstractizare proprie)

Anul	Cheltuieli pentru cumpărarea produselor agroalimentare (lei/lună)		Prețuri medii lunare (lei/kg; lei/l)		Venituri medii lunare (lei/lună)
	<i>Cereale</i>	<i>Lapte</i>	<i>Porumb</i>	<i>Lapte</i>	<i>Lei/lună</i>
2008	33.06	10.83	1.03	2.09	2131.67
2009	34.25	12.1	0.7	2.4	2315.99
2010	34.35	12.46	0.73	2.39	2304.28
2011	38.46	12.73	1.04	2.56	2417.26
2012	39.12	13.16	1.08	2.66	2475.04
2013	38.86	13.63	1.07	2.66	2559.05
2014	36.85	14.25	0.82	2.67	2500.72
2015	36.96	14.85	0.82	2.64	2686.77
2016	37.18	15.13	0.85	2.61	2944.6
2017	39.15	16.02	0.81	2.67	3391.67
2018	42.62	17.38	0.85	2.74	4251.26
2019	46.79	18.43	0.88	2.85	4789.83
2020	56.88	19.92	1.05	3.16	5216.38
2021	64.28	22.39	1.2	3.35	5682.97
2022	82.45	27.04	1.57	4.23	6464.12